

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium promotenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felalós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Chaos.

Az utolsó ülészak tanácskozásai majdnem minden vita nélkül folynak. A bűnvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslatot gyors tempóban tárgyalták le. Az ellenzék lethargikus közönyösséggel hallgatta az egyes szakaszokat. Ha valaki felállt a módosítást nyújtott be, ámulva néztek reá a máskor ideges honatyák s csodálkozva kérdeztek maguktól: Hogyan érdekelhet valakit ennek a törvényjavaslatnak szakaszai, hiszen azok semmi befolyással niúcsenek sem a politikai helyzetre, sem a választásokra, a melyek az elméletet most foglalkoztatják. Szokátnálunk az ellenzék nyugalma, s még ritkább a kormány elsőkénsége, melylyel az ellenzéki módosításokat fogadta. Ha viszonyainkat nem ismerő ember látná a képviselőket mostani tanácskozásaik közepette, azt hinné, boldog ország a miénk, melynek derült politikai egén semmi felleg; kormány és pártok között semmi viszály: mindenütt béke és egyetértés!

Valóságban pedig úgy áll a dolog hogy nagyobb bizonytalanságban talán sohasem volt a politikai világ nálunk, mint most. Valóságos chaos, a melyből senki sem tudja miképpen lesz kibontakozás. A politikai pártok és emberek tájékozatlanul néznek a közel jövő felé; a zavarban senki sem tudja merre lépjen, nem ismeri sem barátját, sem ellenét. Ezért a méla-

hangulat a tárgyalásokon, a hol a bizonytalanság érzete ovatossá teszi a képviselőket és udvariassakká.

Ha azonban a párhelyiségeket tekintjük meg alig ismerünk reá a szelid leltü honatyákra. Mindenütt izgatott és harcias hangulat; mindenfelé fegyverkezés és csatateret készítés De mert minden párt a szétzúllás stádiumában van, általános az óhaj az egyesülésre, a melynek végcélja saját létélük biztosítása mellett a riválisok tönkre tétele.

A kormánypárt, melynek organumai hivalkodva említik a párt erősségét, tulajdonképpen a legváltásosabb helyzetben van. Eltekintve, hogy kebelében az egyes klikkek harca, egymás közötti versengése, a közelendő választásokra való tekintettel fokozott mértékben dühöng, minden klikk saját csapatának erősítését óhajtvá az új alakulástól; nagyban növeli helyzetének nehézségeit a ravasz taktika által teremtett bonyodalom is.

A legutóbbi választások óta nagy változásokon ment át Magyarország politikai élete. Az ország közvéleményének félreismerése, helyesebben félrevezetése mellett a szabadelvű-párt, hogy párturalmát fenn-tarthassa az egyházpolitikai törvényeket erőszak és ravasz taktika segítségével keresztül hajszolta. A kormány politikának a megvásárolt és szubvenzionált lapok serege eleinte látszólag megszilárdította helyzetét. Mert jóllehet hogy az új törvény-

javaslat előterjesztése számát apasztotta ugyan a párt tagjainak, de mégis megerősítette poszczióját a Eötvös-Kossuth-fraczió szövetségének megnyerése által. Legnagyobb ereje azonban abban a bomlasztó hatásban rejlett, mely az egyes pártok kebelében keletkezett az új törvények nyomán. Az ellenzék képviselőinek legnagyobb része tájékozatlan lévén a közhangulat iránt az egyházpolitikai törvények megszavazása által lehetetlenné tette magát kerületében. A másik rész pedig, mely lelkiismeretese halgatva ellene szavazott a törvényeknek, a pártbar termett magának kellemetlen helyzetet, mert nem nézik jó szemmel azt a népszerűséget, a melylyel magatartása révén szerzett.

Az ellenzéki pártok beléletében teremtett viszály állapotok, a mennyire meggyöngyítették az ellenzék erejét, olyan mértékben növelték a kormánypárt erősségét.

Időközben azonban nagyot változott a helyzet. A néppárt fellépése, a kerületekben való szervezkedése, főképpen pedig a néppárti sajtó működése fölvilágította a nemzetet az új törvények intencioja, értéke felől, s életre keltette a szunnyadó elégtelenséget s tömörítette az egyházpolitikai ellenzékét. A néppárt terjedése megerősítette nemcsak a kormányt, de az ellenzékét is. Sok bolond dolgot kísértelt meg a kormány a néppárt terjedése ellen, de türelmetlensége s ijedtségének rossz tanácsa folytán többet hasz-

DALOK.

— Irta: **K. S. MARISKA.** —

I.

Elérhetlen álomkép vagy,
Futok utánad hasztalan,
Hiába, minden csak hiába,
Téged szeretnem tiltva van!

Ezer remény ébred szívemben,
Mely valósággá soh' se lesz;
Reményleni, hinni, csalódni...
A sorsom 'ez, az átkom ez!

II.

A temetőkerben elmerengvé járok,
Köszönetnek felém kicsiny vadvirágok.
Az élethalok-fű hívólag integet,
Hogy kérjém meg tőle: »Szeret-e, nem szeret?»
Oda ülök mellé a besüppedt sírra,
Sokáig nézek rá s' 'elfakadok' sírva.
Minek kérdezzem meg a kicsiny levelet?
Hiszen' ugy' is tudom... Ném szeret, nem szeret!

III.

Hogy nem szeretsz, most már tudom,
De' titkódom, hogy' fáj nagyon.
Ne hallják meg szívem zaját,
Hisz' ugy' sem érti a világ!

Arczom vidám, szavam hideg,
Mért mutatnám, hogy szenvedek?
Az ajkam dalol, mosolyog
És — olyan nyomorult vagyok!

IV.

Hull a fának hull, hull
Levele, virága,
Árva marad ő is,
Mint én, olyan árva.
Messeze fujja a szél,
A sárgult levelet,
Én sem találkozem
Soha többé veled.
Hoz a tavasz ujra
Virágot a fára,
Csak a szívem márad
Mindörökre árva.

V.

Jóhet már a tavasz,
Zenghet a madárdal.
Nem dalolok többé
Versenyt a madárral.
Beteg az én szívem,
Nagy beteg, nagy beteg...
Nem dalolok többé,
Csak sírok, könnyezek!

A babonaláz.

— A »Fejérmegyei Napló« eredeti tárczája. —

Irta: **Németh Ödön.**

(Vége.)

Künn este van már. Lassan szemel az őszi eső. Magára terít egy szürke nagy kendőt, hogy védje magát az átzáóól.

Aztán csak behuzza maga után az ajtót és észrevétlenül kisompolyog a házból.

Borzasztó aggodalom és félelem szorítja el a lélegzetét.

Ha egy kocsi lát robogni végig az utcán ijedten fordítja el fejét; fél, hogy az asszonya érkezik azon a kocsin, fél, hogy megösméri. Kitér az emberek elől, nehogy valami ösmérséssel találkozzék. Tetőtől talpig összerázódik, ha egy erősebb hang üti meg a fülét; azt hiszi, hogy ő reá kiáltanak.

A körutra fordulni be. Ez jó széles ut és így estefelé, esős időben kevés ember járja, azonkívül a széles uton a világitás is meggyöngyül.

Czéltalanul csatangol az Erzsébetkörúton. Az eső mindig erősebben zuhog. Könnyű nyári cipője egészen átzázik, nagy kendője nedves lesz s egészen hozzátapad a ruhájához. Csak akkor veszi észre a szakadó esőt, mikor egész testén csurog a víz. Oda húzódik egy épülő ház állványai alá. Nagyon jó hely ez neki! Megvédi az esőtől, elfüdi a járókelők tekintete elől.

Mai lapunk 8 oldal.

nált, mint ártott a néppártnak, mely jelenleg s leghatalmasabb elenzéke a kormány-nak.

Ilyen körülmények között jutott a kormány abba a kellemetlen helyzetbe, hogy felosztani kénytelen az országházat. A liberális honatyaik soha nem érzett rettegéssel tekintenek le a vidéki kerületekre, a hol a vallásos érzéseiben megbántott nép várja őket a leszámolásra. Ot éves bűnös politikájukért most fogja őket kérdőre vonni a nemzet. Egészen érthető az ő félelmök, és tanácstalan várakozásuk, a melylyel a közeli választások esélyeit latolgatják. Csak növeli helyzetének bizonytalanságát, hogy a legújabb választásokon kétszer annyi ellenzéki párttal kell megmérkőznie, mint azelőtt a melyek közül nem egyet csak egyes pontozatok választanak el a kormány-párt politikájától.

Hasonló bizonytalanságban vergődik az ellenzék, a melynek soráiban mindenütt — kivéve Kossuth-féle titkos kormány-pártot — szintén kétféle árnyalat létezik. Az egyik rész a revízió híve, a másik csüggedten kapaszkodik a liberális törvényjavaslatba, a melyet közülök nem egy most már szívesen megtagadna, ha korábbi magatartása ezt lehetetlenné nem tenné.

Ez a pártoknak jelenlegi szétvált állapota legfényesebb bizonyítéka az egyház-politikai törvények veszélyes voltának. A lelkiismeretlen kormányzat, a gazdasági válság által megbénított nemzetet olyan újabb csapással sújtotta, mely előli a napi gondokat s a nemzet erőt a revízió megvalósítására szelítja harciba, mert minden igazhívő elsőbbsen a liberálisok által törvényesen megtagadott vallás jogainak helyreállításán fáradozik, mert csak ennek alapjain remélheti újjászervezni a lelkiismeretlen kormányok által tönkretett magyar államot.

Nem csoda, ha a kormány és ellen-

zéki pártok a jelenlegi chaosból a fuzionális törekvések révén óhajtanak menekülni. A választások közelségéről szóló hírek ideges félelemmel töltik el a pártokat és gyémoltalanságukban mint a vízbe fulló a számaszállhoz úgy kapaszkodunk a fuzió eszméjébe.

A többszörösen meghiusult kísérlet dacára, mint kétségbeesett segélykiáltás úgy járja be az érdeklét sajtót a fuzió híre. Jellemző a helyzet bizonytalanságára az is, hogy ma mint bizonyosat részletesen ismertetik, holnap pedig megczafolják, mint minden alapot nélkülözött.

A sok fuzionális hírek között komolyan csak a némpárt egy töredéke és a kormány-párt között lehet szó. Ez a töredék a H o r a n s z k y-féle türelmetlen elemek közül való, a kik elunták az ellenzékieskedés sovány kosztján való élőködést és szívesen belépaének a husos fazék közkereseti társaságába. Ha ez a fuzió a választások előtt jönne is létre, az ellenzéknek nem okoz semmi bajt és nem erősíti a kormány pozícióját sem valami nagyon.

A fuzionációnak ugyan mi nem vagyunk hívei, mert azok mindég a politikai erkölcsöt lazulásával szoktak járni és a jelen politikai viszonyok között alig hisszük, hogy nagy javulást idézne elő akármilyen fuzió. Ha azonban a fuzió Apponyival sikerülhetne bizonyos, hogy javulást idézne elő a mai állapotokban, a melyek a kormány tehetetlensége és lelkiismeretlensége folytán tartatatlannak. Ez azonban Apponyi nyilatkozatai szerint egyelőre lehetetlen.

A politikai pártok nagy chaosában, egyedül a néppárt áll szilárdan, tömören. Még valamennyi pártról harci riadót fújnak ellene, valláserkölcsei alapján bizva nyugodtan szervezkedik és nyoma sem észlelhető rajta annak az ideges félelemnek, mely a kormányt és a többi ellen-

zéki pártokat eltölti. Nem csoda, hogy erejének felismerése a többi pártok részéről dühös támadásoknak előidézője. E támadások között azonban gyakran halljuk a különböző pártok sorából is hangoztatni a revíziót biztos jelétül a közelédeknek pártprogrammunk felé.

— A kételtük. A kormány tudvalevőleg egy bizottságra ruházta a kiegyezés legfontosabb kérdését, a kvóta meghatározását. Ez a kvóta-bizottság, mely az agyon tippelt miniszterjelölt, S z é l l Kálmán elnöke alatt működik, tulajdonképpen a kormány intimszaból szervezetett, azzal a világos célzattal, hogy annak tanácskozásait, illetve határozatait a kormány irányíthassa, annélkül azonban, hogy azokért felelősséget lenne kénytelen vállalni. Ez így a kormány a kvóta-bizottsággal az osztrákok elrettentésére és az ország megnyugtatósára megozhatja a harcias renunziúmkokat s míg a nemzettel szemben önzretesen hivatkozik hazafias magatartására, Bécsebe futkérozva nagy alázatosan hajlong s fogadkozik, hogy e renunziúmkokkal semmi közösséget nem vállal s rajta lesz, hogy megpuhítsa a túlkövetelöket. És így a kételtük kormány eléri azt, hogy csahossai idehaza nyíltan proklamálják hazafias magatartását, az osztrákok pedig biznak benne s igyekeznek segítségükre lenni uralmuk fenntartásában, melyben az ő követeléseik egyedüli támaszát látják. Ez a hamis játék, mely egy félve kísért, a vég felé közeledik. A kvóta-bizottság ugyanis e hó 19-én ülést tart, a melynek tárgyat a már ismeretes renunziúmkok elküldése fogja képezni. Ez alkalommal azonban a kételtük, a kormány tagjai is kénytelenek lesznek színt vallani, a melytől aztán a kormány jövője függ. A második magyar nunciúmk elküldése után közvetlenül megkezdődik a két bizottság tagjainak szóbeli tárgyalása. Ez a tárgyalás a két kormány megegyezése szerint B u d a p e s t e n lesz, mert tíz év előtt Bécseben voltak a szóbeli tárgyalások. A tanácskozás gyors tempóban fog folyni, ugy, hogy legalább a negatív eredményt is lehetőleg gyorsan állapíthassák meg.

— Mikor lesznek a választások. Ha a különben is megbízhatlan miniszteri költségve-

Fáradtan ül le egy téglarakásra s kimerülten hajtja nedves arczát tenyerébe.

Jó hosszú ideig ül ottan tompa elmerülésben. Nem veszi észre, hogy az eső eldült, csak akkor kapja lel fejét, mikor a szemben levő oldalon egy szatósbolt körül nagy riadalom támad.

A néptelen uton hirtelen emberek verődnek össze a bolt köré.

Ott tolognak mind egy csoportban. A zavaros zajból, lármából egy rikácsoló hang csapja meg a fülét.

— Lopott a tolvaj! Megcsiptem a gazembert! — Tele vannak zsebei most is az ellopott pénzzel.

A leány ott a magas állvány alatt hallja ezt a rikácsoló hangot. Mintha egy rossz álmat akarna elüzni szeméről, reszkető kezével elsimítja homlokáról a nedves hajszálakat s úgy mered bele a nézésébe ennek a jelenetnek.

A zajongó tömeg egyszer csak megmozdul és abban az irányban, a merre ő ül, megindul.

Jól lát mindent! Elöl egy mogorva arcu rendőr vezet karjánál fogva egy kétségbeesett arcu fiatal embert. Háttuk megett egy kíváncsi embercsoport kíséri őket.

Mikor az ut közepére érnek, a sápadt arcu ember megáll és odafordul kérő arccal a rendőrhöz.

— Ne tegyen csuffá! Ne vigyen így az utcán, hisz nem szoköm úgy se meg. Csak ne bámuljanak olyan sokan!

A követő kíváncsiak tömegében zavaros láрма kél erre a kérdésre.

— Mit, mi bámulunk? — kiált egy rekedt hangu ember. — És egy tolvaj meri ezt nekünk mondani?

— Még megakarja tán tiltani, hogy arra menjünk, a merre akarunk? Nem vagyunk mi tolvajok!

— Meg akarna talán szökni a sötétben az ipse, s azért vagyunk terhére — kiált egy harmadik.

Kaczagás, dühös kiabálások követik a felsejölésüket, melyből ki-kicsap a megvető kiáltás: „tolvaj! — tolvaj!”

A rendőr durván tolja előre a delikvenst rámondul mogorván:

— Előre!

A sápadt fiatal ember szemébe könnyet csal a szégyen, a megaláztatás. Még egyszer megáll és odafordul a rendőrhöz. Ez azonban dühösen ragadja meg vállán és durván előre löki.

— Mondtam, hogy előre! — Nem érek rá itten diskurálni.

A meglökött ember három-négy lépést tesz a lökés következtében előre, aztán lába megcsuklik a sáros kövezeten végigcsúszik a járda szélén összegyűlt pocsolójába.

Rengeteg hahota tör ki a kísértő tömegben. A lármát ismét tülharsogja a meglöpött ember rikácsoló hangja.

— Ugy kell neki, megverte az Isten a gazembert, mert nincs nagyobb tolvaj, mint a ki a gazdáját lopja meg!

Aztán mintha könnyitene a lelkén, megvetőleg kiált rá a fültápaszkodó emberre:

— Te tolvaj!

— Tolvaj! — tolvaj! harsogja a kísértő tábor.

Aztán zsihongva eltűnnek az épülő ház melletti utcában.

A leány ott az állványok alatt halálos

rettegést áll ki e jelenet hatása alatt. Mintha csak most érezte volna meg ruhái nedvességét, úgy reszket egész testében.

Mikor végleg elcsendesül körülötte a láрма elhagyja rejtékelyét, aztán neki vág az Andrássy-ut irányában a csatakos utnak. Fut, menekül, maga sem tudja hova, csak el innét erről a helyről, el, el!

Felvenedik újra emlékében az egész borzasztó jelenet. Ujra látja azt a gonyolódó, kaczagó tömeget, látja azt a sápadt arcu embert s mintha onnan abból a sötét utcából, mely előtt most elfutott, kiabálna az a borzasztó hangu ember: „Nincs nagyobb tolvaj, mint a ki a gazdáját lopja meg.” Aztán hallja újra azt a zürzavaros lármát, a melyből örökösen az a szó tör ki: „Tolvaj!” — „tolvaj!”

Hideg veríték gyöngyözik a homlokán. Lábai meg-megcsuszának a sáros kövezeten, de azért fut tovább fáradtan, kimerülten.

Már a Lipót-kört végéhez jutott. Előtte emelkedik lejtős építménye a Margit-hidnak.

Egy pillanattal megáll, aztán határoz. — Átmegeg Budára! Most könnyen átsurranhat, alig jár ember a hidon. Csak az a hideg szél ne fújna olyan nagyon. Egészen megdermesztü a tagjait.

Egy negyedrészt már áthaladta a hidnak, mikor a tuloldalon két randórt lát szembe jönni.

Ijedten állapodik meg egy pillanatra, de aztán folytatja gyors léptekkel útját.

Egészen megfélekedzik, hogy milyen elzüllötten néz ki sáros, csatakos ruhájában. Különösen hátul egészen piszkos-vörös lett a téglarakástól, melyen ült.

Az ideges gyorsaság és a féltékenység, mely-

tések indokolásának hinni lehetne egy a választások a jövő évben lennének. A belügyi tárczának az általános költségvetési kiadások egyik rovata alatt ugyanis a belügyminiszter az eddigi kiadásai összegnek kilencz ezer forinttal való fölemelését kéri a jövő esztendőre. Okát is adja az emelésnek a következőkben: „Ez az 1892-ik év óta 15.000 forinttal változatlanul fölvevett összeg az 1897. évben megejtendő országgyűlési képviselőválasztásokra való tekintettel mérsékelten 25.000 forintra volt emelendő, a mely fölemelt szükségletben ezután a névjegyzékek évenkénti rendes kiigazításánál fölmerülő költségek, valamint a végbemenő általános országgyűlési képviselőválasztások alkalmából a szavazóhelyiségek kibérlése után fölmerülő s az államkincstár terhelő költségek végül a szavazási lajstromok és a választási és a szavazási jegyzőkönyvi minták, továbbá az országgyűlési kintáji meghívók kinyomatása után fölmerülő s szintén az államkincstár terhelő költségek is bentfoglaltatnak.” Ezzel a miniszteri indokolással szemben egész biztosan állíthatjuk, hogy ezt a bizonyos tőbbletet még ebben az esztendőben elfogják költeni.

— Az éheselek. Nehogy azt higgye az olvasó, hogy e cím alatt csatangoló ebekről van szó, melyek Konstantinápoly kőbor kutyáiként gazdátlanul csatangolnak étlen szomjan. Dehogyan! Azokról az ellenzéki képviselőkről akarunk megemlékezni e cím alatt, akik szorgalmat a hazát, — mint eddig mondták választói előtt, — pusztán hazaszeretettel s a kik nem léptek be a kormánypartba eddig pusztán elvi differenciák miatt. De hát változnak az idők és sajnos változnak idővel az emberek is! A haza szép dolog, a hazafiság is lélekemelő valami, de mi ez a kormány husosfazekekhoz képest? Semmi! Így vélekedik legalább — hír szerint — a nemzeti pártnak Horánszkyval tartó töredéke, a mely ugyancsak törli magát, hogy bejuthasson a kormánypart husosfazeke mellé. A kitéhezett politikások megunták „az ellenzék koldus kenyérét”, a melyet ilyen szellemes különböztetést meg annak idején Tibéd Antal a kormánypart „husosfazekektől”. Hiába Succi

a nagy kopláló is, dacára híres elixirjének csak pár hétig képes koplálni! Hogyan is kívánhatná az ország a képviselő uraktól, hogy dologtalan életüket pusztán busás képviselői fizetésüktől tengessék?

— Néppárti gyűlés. A néppárt Nagymartonban 1896. szeptember hó 20-án, vasárnapon, d. u. 4 órakor nagy zártkörű néppárti gyűlést tart, a következő tárgyszerorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja magyarul és németül: Esterházy Miklós Mórész gróf. 2. „Az új rendről.” Tartja németül: Blaskovich Ferencz dr. bankigazgató. 3. A kisipar s kisgazdaság. Tartja németül: Marsovszky Endre. 4. A néppártról. Tartja németül: Rakovszky István ca. és kir. kamarás. 5. Elnöki zárszó magyarul és németül. A gyűlésen csakos névre szóló belépti jegyekkel lehet részt venni, melyek az ezen meghívót szétosztóktól kaphatók, és pedig ingyen. — A zsidó-liberális sajtó ugyancsak dühöng, hogy a belépti jegyek lehetetlenül teszik a botrányosnálást. De annak örvendünk mi ha ok dühöngenek, mert ez mutatja, hogy elevenekre tapintottunk.

— A liberálisism bajnoka. Sok ember van manapság, a ki nagy áldozatokra képes a hazáért. Igazán az önzetlenség korázkában élünk. Avagy nem a legnemesebb hazafias érzés vezérli Szász Domonkos erdélyi református szuperintendenst is legújabb elhatározásában? Szász Domonkos! „Van-e ki e nevet nem ismeri?” Ugyanaz a jeles egyházi férfi, ki annak idején az egyházi pénzekkel a börzén spekulált, ugyancsak ő az, a ki most midőn a kolozsvári képviselő, Sigmond Dezső viszályával egy liberális mandátum veszélyben forog, hajlandó meghozni azt a szokatlan áldozatot, hogy magas egyházi állása dacára, felép Kolozsvár liberális jelöltjeként. És még mondják, hogy nincs önzetlenség? És mondja valaki, hogy Szász Domonkos nem a liberálisism felkent bajnoka?

— A kukacz. A kukacz tudvalegőleg olyan gyűlöletes és kiálhatatlan féreg, mely ha beveszi magát valahová minden igyekezete arra irányul, hogy azt a helyet, mely táplálja keresztül-kasul furdalja. Ez az utálatos élősd

jut eszünkbe, mikor a „B. H.”-ban olvassuk H. O. L. ló Mihály Mária-pocsi plébános kezű levélét. „A B. H. s több napilap e hónap 5-iki számában megjelent ama közleménnyel szemben, hogy én néppárti és mint ilyen a nyirbátóri kerületben képviselőjelölt vagyok, a nyilvánosság terén ezennel kinyilatkoztatom, hogy néppárti nem vagyok, e párttal semmi közösségben nem állok és ha a több oldalról nyilvánult felhárdítására a jelöltséget elfogadnám is, azt csakis egy néppárti vagy függetlenségi zászló alatt küzdő jelölt legyűrésére tenném. Mária-Pocsi, 1896. szept. 8. H. O. L. ló Mihály.” Ez a disz-liberális és kormánypart plébános megérdemelné, hogy hívei kiszállítsák a községből, mert nem érdemi meg a rom. kath. plébános elnevezést, az, a ki még hivalkodni mer azzal, hogy az egyház ellenségeinek szövetségese.

A trienti kongresszus.

A trienti antiazabakdómüves kongresszus központi bizottsága a következő felhívást intézi Magyarországi katolikusokhoz:

Katolikusok!

Midőn az izlannak zöldszinű lobogója diadalmasan haladt előre és veszélyeztetette a keresztény világot, egy a Vatikánból eredő kiállítás volt az, mely országról-országra vizhangra talált: Fel Velenczébe! Ez volt azon felhívó kiállítás, és különböző nemzetek katolikusai Velenczébe siettek, és annak e napokban nyolczszáz esztendeje, hogy éppen Velenczéből indult tengeri útjára a kereszties had, hogy a törökök ellen küzdjön.

Ma egy új ellenség veszélyezteteti hitünket az által, hogy azt a világból akarna kiűzni, az által, hogy a kereszténység hatalmas épületét romba kívánja dönteni a végül, hogy az emberiséget a régen elmúlt barbarkorszakba süllyessze vissza.

Ezen ellenség a szabadkőművesség, a mely azon hosszu küzdelem alatt, melyet a pokol folytatott az egyház ellen, — magába egyesítette a mult idők összes tévelyeit és tévútvonalakat megoldván ezeket valahogy a török fanatizmus által — ma a világot az ördögi mozgalom központjává tűzhelyévé lön.

Valamint a török, ép ugy ezen szekta is jelvényei közt egy zöld zászlót őriz, mely ma diadalmasan lobog szent Péter sirja mellett!

Katolikusok!

Valamint régente a mohamedánizmus ellen, ugy ma ezen szekta ellen is egy harci kiállítás hangzott el a Vatikánból. A hallhatatlan XIII. Leó felhívta a katolikusokat, hogy fellépjenek ellene; és a „Szabadkőművesség Elleni Unió” az által felelt a pápának, hogy összehívott folyó hó 26-ikára Trientbe egy nemzetközi szabadkőművesség elleni kongresszust.

Ezen kongresszus alkalmával az egész katolikus világ összes képviselői tiltakozni fognak ezen szekta elvei ellen az által, hogy ellenébe egy új és általános kereszties hadjáratot indítanak, melynek szentelt fegyverei a keresztény celekedetek és az imádság lesznek.

Katolikusok!

Velenczébe fel! így hangzott a tizenegyedik század kereszties hadvezéreinek kiáltása. Fel Trientbe! így kiáltanak ma mindazok, kiknek szíven fekszik az, hogy győzedelmeskedni lássa a hitet ezen hitetlen szekta türekevei és vallástalansága felett.

Igen Trientbe! azon városba siessünk, mely színhelye volt azon zsinatnak, mely a protestantizmusnak odakiáltotta az anathemat, azon protestantizmusnak, mely megelőzője volt a szabadkőművességnek az egyház elleni harcban; siessünk Trientbe felelni ezen intolerans szekta provokációira, az által, hogy megindítjuk az új kereszties hadjáratot, melyre maga XIII. Leó pápánk futja meg a harci riadót. Róma, 1896. augusztus 28.

Mindazoknak, kik a trienti kongresszuson mint működő tagok akarnak résztvenni, személyükre szóló részvételi jegyet kell kérniük a

lyel elosón mellettök, a rendőrök figyelmét magára vonja.

Utána néz mind a kettő.

— Ejnye de elzüllött jó madárnak néz ki ez a lány.

— Az már igaz, hogy gyanus személy lehet, hagyja helybe társa, a mint megállva néznek a leány után.

Esztí épp ebben a perczben hátra néz, hogy lássa: elmentek-e a rendőrök?

Elfojtott kiállítás lebenn el ajkáról mikor látja, hogy azok utána néznek. Elveszti egészen az esztét s rémült futásnak ered.

Ezzel elárulta végleg magát!

— Akármí legyenek, ha ez rossz fát nem tett a tüzre, szól az egyik rendőr társának. Aztán utána kiált a futó lánynak:

— Állj csak meg egy kicsit szentem!

Dehogyan áll meg, még erősebben fut, pedig a fáradságtól és félelemtől majd kiszakad a melle.

Az utána kiáltó rendőr üldözöbe akarja venni, de társa figyelmezteti egy közelgő lövonatra, mely Budára megy át. Üljenek fel arra s nem menekülhet előlük, hiszen még csak most van a lány a hid közepe táján.

A lány pedig fut eszeveszetten előre. Csak átérhetne a tulsó oldalra! Ott a homokbuczkák között, az árkokban vagy a töltés mellett valami sötét zugban elbujhatna, csak ott volna már a tulsó oldalon!

Nem bír már sokáig futni, érzi, hogy akadozik már a lélekzete és a halálosan kimerült lány megáll a hid közepén egy pillanatra. — Hátra néz, hogy hol vannak üldözői. Azok éppen akkor ugranak fel egy rohanó lövonatra.

Egy kétségbeesett kiállítás rebben el a lány ajkáról! Tisztában van üldözőinek számdékával s azzal, hogy veszte van!

Neki tántorodik a közöslonak.

Mintha ez a pillanat megfosztaná az esztétől. Nedves szemei előtt forogni kezd a hid s azok a magas vasállványok lámpák. Mintha a Dunapart megvilágított látképe egyszerre elveszne a szemei előtt a két parton a sok gázláng s a Dunán mozgó hajók lámpái mintmegannyi csillag a sötét égbolton, ragyog a szemei előtt. Mintha a csillagos égbolt egészen oda hajlott volna a hidig, a megvilágított hidig, a hol — ugy tetszik neki — a köruton látott embercsoport gyülekezik. Az a guyonosan kaczagó tömeg, felemelt karokkal, mintha ott tölöngea körülötte.

Aztán hallja a közeledő loyak patáinak tompa kopogását. Itt lesznek mindjárt üldözői!

Ujra megkísérli a futást. Nem bír, nem bír! Majd kiszakad a melle s belekapaszkodik a körörlátha, hogy össze ne essen.

És akkor ráesik kétségbeesett tekintete a hidoszlopot ölelgető hullámokra.

Mintha az utolsó pillanat ereit adna neki, — hirtelen ledobja válláról a nagykendőt.

Szemében csodálatos láng csap fel. — Mindjárt ott lesz a tulsó parton!

Remög kezével megragadja a köpárkányt s a másik pillanatban már ott áll rajta.

Az erős szél megcsappja az arcját, meglobogtatja csapzott haját.

Visszanéz még egyszer üldözői felé s ajkán fanyar mosoly rándul végig.

No hát jöjjenek utána! És elrugja magát a korlátot.

illető nemzeti bizottságtól, és ha ilyen nem volna, a római központi bizottságtól, vagy a trienti helyi bizottságtól. Ilyen jegy nélkül senkit se bocsátanak a kongresszus helyiségeibe.

A személyre szóló részvételi jegy csak annak adatik ki, a ki megyés püspöke által aláírt erkölcsi bizonyítványt mutat fel. A jegyváltásán aztán csak a személyazonosság megállapítása kívánatik.

A kongresszuson résztvevők elszállásolására egy trienti bizottság eszközli, teljesen díjtalanul. Ennél a bizottságnál, a mely a püspöki szemináriumban tartja irodáját, levéltéren is lakást rendelhetni.

A személyre szóló részvételi jegy a kongresszus összes helyiségeibe való belépésre jogosít. A hallgatóság számára külön belépő jegyek adnak ki, a melyek Trientben, a helyi bizottságnál válthatók, de csak korlátolt számban adnak ki, nehogy a helyiségeket tulzsúfolják. A belépő jegy csupán a kongresszus ülésére szól és felszólásra nem ad jogot.

Mindazokat, a kiknek szabadkőműves jelvények, okmányok stb. vannak birtokukban, kéri a központi bizottság, hogy azokat vigyék magukkal Trientbe, vagy küldjék postán, szeptember 20-ig a római központi végrehajtó bizottsághoz (Comité Central Executif Antimacconique, via dei Fornari, 16. I-er étage.)

A katolikus egyesületek pedig kéretnek, hogy küldjék el zászlóikat, a melyek a szeptember 27-ikén tartandó körmenet fényét fogják emelni.

Közigazgatási ülés.

— Saját tudósítónktól. —

Fejérmegye közigazgatási bizottsága tegnap, szeptember hó 11-én, délelőtt 10 órakor tartotta a megyeház kistermében Huszár Agost alispán elnöklété alatt rendes havi ülését.

Az elnök alispán jelenti, hogy báró Fiáth Miklós családú ügyei miatt nem vehet részt az ülésen s azért őt kérte fel az elnöklésre.

Detrich Zsigmond és Molnár Béla bizottsági tagok levelben mentették ki elmaradásukat.

Szűts Arthur főjegyző jelenti, hogy a megyei közigazgatás terén augusztus hónapban semmi nevezetesebb esemény nem fordult elő.

A csendőrségi jelentés szerint Nádasd-Ladányban egy katona szökevényét fogtak el, Pákozdon pedig egy emberelés történt.

A múlt hóban egy szűkebbkörű bizottság lett kiküldve annak meghatározására, hogy érdemes lenne-e egy külön megyei mérnöki hivatal felállítását, mely a vicinális utak jó karban tartására felügyelne. A bizottság most számolt be a kiküldetéséről. A jelentés szerint szükség lenne egy főmérnökre 1700 frt fizetés és 300 frt lakbér, egy mérnökre 1200 frt fizetés és 200 frt lakbérrel, azonkívül egy írnohra és egy szolgára. Kapának azonkívül a főmérnök 1000 frt, a mérnök pedig 600 forint utáni általányt is évente, s tekintetbe véve, hogy jelenleg nincs sehol őrös hivatalos épület, még 300 frt lakbérrel is hozzászámítva az összes kiadás 6200 forint lenne, vagyis 2100 forinttal több, mint a mennyit most kiadunk. Ez összeg az utadóból lenne pótlandó.

A közigazgatási bizottság a jelentést pártolólárg terjeszti a közgyűlés elé.

Abauj-Torda-vármegye átírt, hogy Fejérmegye is terjeszsen feliratot a földmívelésügyi miniszterhez, miszerint az állatorvos-növendékeket ne alkalmazzák kizárólag Gödöllőn, hanem osszák be a vidéki állatorvosokhoz.

A közigazgatási bizottság tudomásul vette az átiratot s a miniszterhez e tárgyban feliratot intéz.

Kis-Perkátá község anyakönyvvezetői hivatala a községnek 44 írtjába kerül és abból csak 9 frt 60 cent fizettek be, s kéri a közigazgatási bizottságot, utasítsa Nagy-Perkátá községet, hogy a többit fizesse meg, mivel Kis-Perkátá a nevezett község kötelekébe tartozik. Az ülés tudomásul vette.

A m. államvasutak igazgatósága átírt a

megyéhez, hogy Sárbogárdon lakó Fleischer Samu birtokost, kötelezze azon háznak lebontására, melyet a vasútvonal mellé tűztárolóban építtetett, vagy pedig állítasson ki vele egy nyilatkozatot, hogy a netalán baj esetén a vasuti igazgatóságot kárköre ne vonhassák. Miután nevezett birtokos a nyilatkozat aláírását megtagadta, az alispán a ház lebontását rendelte el, a mi ellen Fleischer Samu fellébezett a miniszterhez. A miniszter az alispán határozatát megsemmisítette s azon megjegyzéssel küldte vissza, hogy a közigazgatási bizottsághól küldessenek ki hárman a ház megvizsgálására. A megsemmisítést azzal indokolta a miniszter, hogy az alispán e dologban nem intézkedhetik. A ház megvizsgálására kiküldetett: Koller Tivadar, Quirini Gusztáv főmérnök és Szűts Artur főjegyző.

A pénzügyigazgatóság tudatja a vármegyével, hogy nemcsak az állami hivatalnokok és szolgák vannak felmentve az utadó alól, hanem a megyei hivatalnokok, az állami gépgyárak vezetői és munkásai is.

Azután a tisztí ügyész olvasta fel jelentését, melyet a közigazgatási bizottság tudomásul vett.

Az árvászeki jelentés szerint a múlt hónapról 232 irat maradt elintézetlen, a mely azonban már fel van dolgozva. Kölesönt az árvászek pénzterárból augusztus hóban 4947 frtot vettek fel.

A közegészségügyi jelentés szerint a megyében a közegészségügyi állapot igen jónak mondható. Született 662 és meghalt 442, tehát a születések száma a halálozást 220-al mulja felül. A megyében kipihatható volt 2077 beteg. Járványos betegségek voltak: kanyaró 32, vörheny 27, hagszár 8, toroklob 13. Az állategészségügy szintén kielégítő.

Plosser Ferencz új pénzügyigazgató bemutatja magát s kéri a közigazgatást, hogy munkájában legyenek iránta kellő jóindulattal. Felolvasta ezután havi jelentését, melyre vonatkozólag megígérte, hogy ezután mindig bővebb fog lenni, mint volt azelőtt, a mely kijelentést a közigazg. bizottsági tagok örömmel vesznek tudomásul.

Quirini Gusztáv főmérnök jelenti, hogy utadó címén 49267 frt 65 kr. folyt be. Tudomásul vétetett.

A tanügyi jelentés szerint Ercsi és Ondó községek iskoláinak 1895. évi zárszámadata, a főszámvevőszékhez megvizsgálás végett felküldetett.

Pátka község róm. kath. iskolájának iskolaszéke a közigazgatási bizottsághoz fordult, hogy utasítsa az iskola patronusát Strasser földbirtokost az iskola költségeinek fedezésére. A kérvényt avval indokolja, hogy a földbirtok előbbeni tulajdonosa építtette az iskolát s magára vállalta annak patronusságát. A birtok időközben el lett adva Strassernak, ki most nem akarja a költséget megadni, pedig nem jelentette ki annak idején, hogy a patronusságot a birtokkal együtt nem veszi át s ezért most mint a birtok tulajdonosa tartozik az iskolát fenntartani, mivel a törvény kimondja, hogy ha más vallású is lesz olyan birtok tulajdonosa, melylyel valamely iskola patronussága jár, ha ez ellen a birtok átvételénél valami határozat ki nem kötetik, ugy a patronus köteleiséget tartozik teljesíteni. A bizottság ily értelemben terjeszti a közgyűlés elé az ügyet.

A vaáli járás főszolgabírójának jelentését olvasták azután fel. A jelentés azt panasolja, hogy midőn a sooskuti tanító fizetésének jegyzőkönyvbe vételét skarta fogasztatani, s ez alkalomra megidézte Kálmán Károly socskuti plébánost, nevezett azzal küldte vissza az idézést, hogy meg van neki is saját hivatalos helyisége, keresse őt ott fel a főszolgabíró, ha vele valami dolga van. Persze, hogy ez ellen ugyancsak protestáltak a liberális urak. Nem az bántotta őket, hogy a lelkész a plébánia lakban akarja aláírni a jegyzőkönyvet, mert hisz a jegyzőkönyvre nézve nagyon mindegy, hogy hol írják alá, hanem az írá nekik, hogy Kálmán Károly nagy szónoki tehetségű annyira felhasználja a néppárt érdekében.

Midőn Ujházy Sándor főjegyző felol-

vasta jelentését Huszár alispán kérdést intézett hozzá a legújabb rabzökésekre vonatkozólag. A főjegyző válaszában kijelentette, hogy a rabzökések alkalmából jelentést tett a börtön állapotairól az állami főjegyzőnek.

Az ülés délután fél egy órakor véget ért.

HIREK.

— Személyi hírek. Dr. Steiner Fülöp megyés püspök csütörtökön, szeptember hó 10-én délelőtt Teésre utazott hosszabb tartózkodásra, M a y e r Károly kanonok és Streidt Ferencz udvari pap kíséretében.

— Dr. Major Ferencz tisztí főorvos ma délután Budapestre utazott, hogy részt vegyen a holnap kezdődő és négy napig tartó orvosi és közegészségügyi kongresszusra a város képviselőtömben.

— József főherczeg diplomája. A budapesti magyar királyi tudományegyetem az ezredévi ünnep alkalmából József főherczeg tudományos érdemei elismeréséül disz doktorrá választotta. Az egyetemi tanács a főherczeg számára remek kiállítású és pompás alumba zárt doktori oklevelet készíttetett, melyet az egyetem küldöttsége szeptember 9-én nyújtott át a főherczegnek. József főherczeg budavari palotájában fogadta a küldöttséget, melynek tagjai voltak: Lengyel Béla dr. miniszteri tanácsos, az egyetem rektora Bognár István dr. hittudományi, Kovács Gyula dr. jogkari, Högyes Endre dr. orvoskari és ponori Tewrwek Emil dr. bölcsészettudományi dékanok, valamennyi teljes díszben. Kíséretökben volt az egyetem főpedellusa, a ki az átadásnál a főherczeg elé tartotta az egyetem nagy szepterumát. József főherczeg mellett fündvarmestere, Vécsey József báró állott magyar díszben. Lengyel Béla dr. rektor a diszoklevelet a következő beszéddel nyújtotta át:

Császári és királyi Fenség!

A budapesti magyar királyi tudományegyetem rektora és tanácsa tiszteleg királyi fenségéd előtt, hogy a nemzet ezredéves ünnepe alkalmából egyetemünktől adományozott tiszteletbeli doktori diszoklevelet átnyújtsa. Tudjuk, hogy királyi fenségéddel szemben kicsiny a kitüntetés, melyet egyetemünk adhat, de annál nagyobb kitüntetés egyetemünkre, ha azt kegyelmesen elfogadni méltóztatik. A magyar nemzet törhetlen hűsége és ragaszkodása apostoli királyához hagyományként száll apáról fiúra. De a nemzet a királyi ház minden fenség tagjához is ragaszkodik, különösen pedig császári és királyi fenségéddel, a ki e nemzet iránt táplált jóakarataának oly sokszor és oly fényes, bizonyosságát adta. Éz bátorít fel, hogy megjelenjünk királyi fenségéd előtt és alázattal kérjük, méltóztatásék egyetemünk szerény adományát, mint ragaszkodásunk és hálnak jelét, kegyelmesen elfogadni és megengedni, hogy ezen királyi egyetem fenségédet az övéi közé számíthassa.

József főherczeg válaszában, kijelentette, hogy nagy kitüntetésnek veszi az egyetemtól a diszoktori oklevél adományozását és ígérte, hogy mint eddig, ugy ezután is a tudományok művelésére fogja szentelni szabad idejét. Ezután a rektor sorban bemutatja a tanács tagjait, a kikkel a kir. herczeg igen sziveshangú beszélgetésbe eredt.

— A primási udvarból. Vaszary Kolos biboros herczegprimás, a ki a napokban udvartartásával Budapestre érkezett, hosszabb ideig fog szentlén a fővárosban tartózkodni. Az egyházi életünk kitünő egészségének, örvendő napoként megteszi rendes sétáját a várkastán, de a nap legnagyobb részét íróasztala mellett

tölti. Dél-Észak felé a fővárosba érkező egyházmegyéket fogadja a többször világi notabilitások is tisztelgének nála. A hercegegyházmegye rész veszi a fővárosba érkező, a vámbácsi hídfelépítésén csak ötszáz meg pár napi tartózkodásra Esterházyba. Hetente egy Béla kanonok irodáigazgató hetenként kétszer elutazik Esterházyból az egyházi és szentszéki ügyeket referálni.

— **Mária Dorothea főhercegnő férjhezmenetele.** Mária Dorothea főhercegnő és vőlegénye, az orleansi herceg tulajdonképpen közeli rokonok, unokatestvérek, minek következtében egybekelelték a római pápa engedélye volt szükséges. Mint most az „Unita Catholica” jelenti, a pápa Róma városában a vatikáni osztrák-magyar nagykövetség útján megkötötte a dispensációt József főherceggel, a menyasszony atyjához és az orleansi herceg családjához.

— **Ferenc Ferdinánd főherceg a napokban a wartholzi kastélyból Bécsbe utazott.** Bécsi palotájában csak néhány órát töltött és délben gözhajón utazott Hainburgig, reggel kocsin folytatta útját a királyi urodalomhoz tartozó Eckartsanba, a melynek kastélyát a főherceg részére most rendezték be. A főherceg néhány hetet tölt a vadregényes helyen és ez idő alatt több vadászat is lesz a dus vadállományu reugetváson.

— **Schlauch bibornok Debreczenben.** Schlauch Lőrincz bibornok, nagyvárad püspök, e hó 26-án érkezik Debreczenbe, hogy a katolikus híveket a bérmálás szentségében részesítse. A kálvinista római népe mindent elkövet, hogy a főpap jól érezze magát Debreczen falai között. A vasutnál a városi hatóság és Wolafka Nándor püspök fogadja a biboros főpapot, a kit az egyház tanács elnöke üdvözlő. A bevonulás után banket lesz. A biboros püspök 27-én titkára dr. Fetsner Antal kíséretében tovább utazik Hosszupályiba.

— **Császkai érsek bérmantja.** Császkai György kalocsai érsek szept. 14-én Újvidékre utazik, a hol 15-én kiosztja a bérmálás szentségét. Az érseket az egyház község képviselői élén Flatt főispán fogadja. Újvidék városa messze terjedő intézkedéseket tett a főpásztor ünnepies fogadására.

— **Zarándoklás.** Holnap ismét sokan kecsik fel Szekesfehérvárt busujárás céljából. A mint ugyanis halljuk a következő helyekről jelentkeztek az egyes zarándokcsapatok Gremperger István apátplebánosnál, mint a szállásbizottság elnökénél: Bakonyársárból 60, Vaál 60—80, Velenze, amelyhez utközben Pázmánd, Vereb, K. Nyék és Sukoró 300 zarándokkal, Ráczekevérlől 200, Csepei 60—70, Hadap 200 és Gántól 100-an, Vértes-Bogláról 150-en jelentették be magukat. A szállásbizottság pénteken délután tartott ülést a jelentkezett zarándokok elhelyezése ügyében, a mikor gondoskodva lett arról is, hogy az egy csoportban jövők lehetőleg egymáshoz közel szállásoltassanak el.

— **Rimély püspök bérmantja.** Rimély Károly beszercebányai megyés püspök szeptember 6-án kezdte meg bérmutját a bars megyei Geletnek községben, a hova be voltak rendelve a vihnyei és beszerényi plebánia hívei is. Reggel nyolcz órakor érkezett meg a püspök Geletre, a hol a nép apraja-nagyja várakozott rá s nagy lelkesedéssel fogadta. A község bejáratánál felállított márvány utánzatú, virágokkal és mémezeti lobogókkal ékesített diadal-kapunál a községi előjáróság nevében Karvas Győző körjegyző üdvözlötte a püspököt; ezek után a fellobogozott községbe a nép örömunjongása, harangok zugása és tarack-lövések közt vonult be a menet a templomtérrig, a hol a bérmálódó ifjúság várakozott, melynek ne-

vében Thold Sarolta rózsaszakoskor átnyújtása mellett megható beszéddel köszöntötte a főpászort. — A plebánia udvarába érkeve Boglári Agoston az ottani plebános üdvözlötte és lakásába felvezette a püspököt. A plebánia lakból rövid pihenés után a zászlóalatt kivonult rózsafüzér egyeslet kíséretében áldást osztogatva a felékesített templomba vonult a püspök az „Ecce Sacerdos magnus” éneke mellett. Az oltár előtt felállított számlayon rövid ima elvégzése után nagy segédlet mellett végezte a szentmisét, melynek bevégezte után a püspök igen szívesen beszédel tartott a néphez, megmagyarázván a bérmálás szentségének fontosságát; buzdította a népet, hogy vallását rendtellemlen tartsa és védje meg kivált a jelen meglazult és a hitelenség felé irányuló időben. A szentbeszéd befejezte után következett a bérmálás szentségének osztogatása, melyben 429-en vettek részt.

— **Molnár Vid Bertalan nyug. tálosi plebános, c. mantuai kanonok, pápai protonotárius, a napokban életének 84-ik évében jobblétre szenderült.** Pöldi maradványait szept. hó 9-én, délután 2 órakor a kapuczinus rendházban történt bebeszélés után születési helyére Győr-Szent-Ivánnra szállították, a hol e hó 11-én d. e. 10 órakor ünnepélyes gyászmisé után temették. Mikor negyvenedik évfordulója volt annak, hogy királyunk atyái trónusára lépett, Vasary Kólos hercegprímás, akkor még pannonhalmi főpát, a megboldogult mantuai kanonok szülőhelyén, Győr-Szent-Ivánon egy gyermekóvót és a leánygyermek részére pedig mintaiskolát alapított. — Molnár Vid Bertalan volt, ki az új iskola fűntartásáról gondoskodott. Szülőföldje iránti szeretete bírta arra, hogy a mit egy hosszú életén megtudott takarítási, 25.000 frtnyi összeget tegyen le örökös alapítványképen a főpát ur kezébe. Egyébb alapítványai ezekre mennek.

— **A szigorú szülők.** Viktória királynő és férje szigoruan nevelték gyermekeiket. Az angol lapok ujában ismét fölemlitenek két példát. Egy izben a királyi szülők leányukkal kocsiztak. A kis hercegnő szinleg véletlenül kiejtette zsebkendőjét a kocsiból. Azért tette, hogy élveze, a mint a tiszték versengve sietnek, hogy fölelje. Viktória királynő azonban észrevette a fogást és kényyszerítette a hercegnőt, hogy leszálljon a kocsiból és maga vegye fel a zsebkendőt. — Máskor meg a velzi herceg, atyjával lovagolva nem fogadta el egy embernek a köszöntését. A regensherceg erre megállította lovát és így szóló fiahoz: — Gyermekem, fordulj meg és köszöntsd azt a derék embert.

— **És a hercegnék bizony engedelmeskednie kellett.**

— **Bucsu-zarándoklatok.** Ez évben különösen impozáns, lélekemelő rdónon tolyt le a radnai bucsu. Mintegy 10 ezer buzgó lélek sereglett össze közzel s távolból. Szegedről 3000 voltak. Ez alkalommal szentelték fel a nagy templom közelében a hegyen a szegedi hívek által épített szép kápolnát. — Szentjób községben szintén szép ünnepélyvel tolyt le az es idők óta szokásos Kisasszony-napi bucsu. A környék községeiből nagy számmal, körmenettel jelentek meg a hívek s az intelligenzia is teljes számban résztvett az egyházi ünnepélyen. Mintegy 4000 hívő volt jelen. A szentmisét Zelinka József plebános végzett segédlettel s körmenetben vonultk arra a helyre, hol a hagyomány szerint Szent István jobbját őrizték. Itt dr. Vucskics Gyula theol. tanár mondott remek alkalmi szent beszédet. A szép szónoklatban fejtegette az összegyűlt hívek zveinek az ezredéves forduló kimagasló jelentőségét, majd kegyeletes szavakkal magyarázta a történelmi nevezetességű hely multját. A bucsu a legszebb rendben ment végbe.

— **A piarista végredelelte.** Szegeden két hónappal ezelőt hunyt el Pap József, az idealista lelkű piarista, a ki lángelkesedéssel tanította a történelmet a szegedi főgimnáziumban. Végredeleletét tegnap fölfontották s kiderült, hogy csekély tanári fizetéséből 1000 forintot, takarított meg, melyet visszavált szülővárosának, Szegednek, hogy 500 frtot árvaházra, 500 frtot a városi szegényalapra fordítsanak.

— **A hontalanok.** Daccára a lapokban sűrűn felhangzó infelmeknek, melyek óvják a népet az amerikai gazdasági viszonyok jelen rossz helyzetében a kivándorlástól, az ép most megjelent hivatalos kimutatások mégis azt igazolják, hogy az Amerikába kivándorlók száma nem hogy csökkenne, de sőt évről-évre fokozatosan emelkedik. A washingtoni statisztikai hivatal kimutatása a következő hiteles adatokat tünteti fel az elmúlt s. jan. 30-val bezáruló polgári félférvől: Bevándorlás volt Olaszországból 66.445, Ausztria-Magyarországból 52.085, Angolországból 38.543, Oroszországból 38.868, Németországból 25.230, Svéd- és Norvégországból 22.978, más országokból 19.548 egyén. Az amerikaiak legkivánatosabb elemek tartják a németeket s aztán a svédeket, kik kiközösítő munkára szerfelett alkalmasak. Káros elemnek tartják a magyarokat, kiket a tótokkal egy káplap alá foglalnak és az olaszokat, kiket legmivelveletlenebb, legtunyhább s legártalmasabb fajnak neveznek. Ezen ellenzavv kifolyása az, hogy míg a múlt felv folyamán érkezett 24.304 német települési akarók közül meghatározott okból csak 104 egyént küldtek vissza az ó-hazába, addig az osztrák és magyar illetőségűek közül 1890, az olaszok közül pedig 6450 egyént nem bocsátottak be az Egyesült-Államok területére.

— **Nagy tüz.** Csütörtökön, szeptember hó 10-én délben 12 órakor Boda Kevács Istvánnak a sórpince-utca 29. számú házában levő szénakazlaja kőst, eddig ismeretlen okból tüz ütött ki s a szétől élezte hamarosan átcsapott az alsó és felső szomszédok szénakazlaira is. Mire a tűzoltók odaértek, már mint a három háznak kazalai égtek. A két másik ház tulajdonosainak Komlósi és Pillernek szénakazalai mind meggyulladtak s teljesen el is hamvadtak. Kovács Istvánnak azonban egy kazla épen maradt. A tűz martalékává lett 8—9 kisebb-nagyobb szénakazal és szénakazal, 19 méhkas, s a kerítésnek nagyobb része is. A kár 1460 frtra van becsülve, melyből csak nagyon kevés rész volt biztosítva. A tűz továbbterjedését a szél daccára megduadt akadályozni, a mi a helyszínén gyorsan megjelent tűzoltók buzgalmának köszönhető. A tűz színhelyén a vár szitizoltók voltak az első, de megjelentek a vasúti-gyár és Felmayer-gyár tűzoltói is, a kik az oltásban szintén dicséretreméltó buzgalommal vettek részt.

— **Bucsnjárás Bodajkra.** Ma reggel indultak el Tamás Vilmos plebános vezetésével a felsővárosi templomból Bodajkra a bucsusok mintegy 150-en.

— **A tartalékosok bevonulása.** A szekesfehérvári katonai parancsnokság a városi hatóságot értesítette, hogy szeptember hó 13-án reggel 1 órakor 430 tartalékos és október hó 3-án érkező 400 póttartalékos katona részére szállásról gondoskodják.

— **Tolvaj csavargó.** Székely Antal 17 éves foglalkozás nélküli suhaneg egy örmes-tértől egy ezüst órárt, Szabados Sándor pinczértől pedig egy aranygyűrűt lopott. Mindkettőnek a szobájából vitte el a tárgyakat. Azonkívül egy cseledeleánytól kicsalt 3 frt 60 krt, házasságot ígérve neki s elomtatott egy hamis okmányt s avval igazolta, hogy a takarékpénztárba berakott 50 forintot s ha majd kiváltja megadja a kölcsönkért pénzt. A vizsgálat meg folyik a tolvaj ellen, mert alapos a gyanu, hogy még több helyen is követett el lopást.

— **Tizenöt láda dinamit.** Grébenből, a Vaskaputól feltűntén keltő hírt közölnek az ottani dunagőzházosi állomásról tegnap éjjel ismeretlen tettesek ellopottak tizenöt láda dinamitot. A vakmerő lopás a milyen feltűnt, éppen olyan aggodalmat is idézett elő és nyomban megtáviratozták az esetet a belügyminiszternek s a csendőrségi főparancsnokságnak. A nyomozást rögtön megindították. A körültekintő helyszékeket és a vidék munkatanyáit mind átkutatták, hogy nyomára akadjanak az ellopott dinamitnak és kézre kerithessék a tolvajokat. Eddig nem akadtak semmi nyomra. A lopás még e hó 7-én történt, de

elhallgatták, remélvén, hogy a tettesek hamarosan kézre kerülnek, kár lesz tehát azt útni. Egy-egy ládában huszonöt font dinamit volt, melyet mint hiszik, a tolvajok hajón szállítottak Szarbia felé.

— A japáni császárnőről. Harukról a jelenleg 46 éves japáni császárnőről írják, hogy sok éven át csak a japáni udvari viseletben fogadta azokat, kik kihallgatásra jöttek hozzá. 1886-ban elrendelték, hogy az udvarnál mindenki európai diszruhában jelenjék meg. A császárnő részére Berlinből rendeltek iltözéket de tapintatosan és mások érzelmeit kimélve, a császárnő még egy ugyanolyan ruhát csináltatott Japánban, a japáni szövetelekből. Ezt a hön ruhát viselte a délelőtti, a berlini iltözéket pedig a délutáni fogadásoknál. Modernebb lett a gyémántdiadémál és struccollakkal koronázott hajdizs is. 1888 óta a császárnő és udvarhölgyei csak európai viseletben járnak, a régi japáni udvari viselet pedig már csak az özevgy császárnő palotájában látható. A császárnő reggel korán kel, délelőtt többnyire olvas, ír, vagy lovagol, titkárainak diktál leveleket vagy festelen kihallgatásokat ad. Nagy pártolója a jó-tékonyági egyleteknek. A legutóbbi háboru idején kötszereket készített a vöröskereszt kórháza részére és meglátogatta a csataterőről hazahozott sebesült katonákat. Meghallgatta minden sebesült elbeszélését, megdicsérte a bát-rakat, megvigasztalta a kétségbeesetteket és mindegyiket megajándékozta. Ilyen és hasonló cselekedetek teszik, hogy a japáni nép valóság-gal imádja császárnőjét.

— Elsüllyedt városi tanács. Mulatságos kaland esett meg a debreczei városi tanács néhány tagjával. Komjáthy János szin-igazgató mutogatta meg nekik az új diszleteket. Ezek nézése közben hirtelen megmozdult alattuk a föld, vagyis a szinpad, s egy pillanat alatt valamennyien eltűntek a szin-padalatti sötét üregben. Odalent ugyanis a munkások a süllyesztékbe tisztogatták s nem figyelve arra, hogy fenn van-e valaki, működésbe hozták a gépet. Kevés idő múlva a sugólyukon át kerültek elő a kellemetlenül meglepett városatyák.

— Egy régiséggyűjtő szencsége. Egy forint és husz krajczárért hat ezer forint értékű vásárt a napokban Varasdon Ruzicska Frigyes régiséggyűjtő. Ruzicskának a piacon jártában megtesztet egy ócska láda, melynek ó-római alakú zára volt és megvette a tulajdonosól 1 frt és 20 krért. Mikor a ládát otthon felnyitotta, rájött, hogy van annak egy titkos fiókjá is. Kinyitotta, ezt a fiókot és a legnagyobb csodálkozására körülbelül hat-ezer forintot érő aranyakat és értékpapirokat talált benne. A ládában talált okmányokon Tilly Albert nyugalmazott őrnagy neve szerepel, azon két levélben is, amelyet Temesváron t adott fel. Ezt a két levelet egy nő írta az őrnagyhoz, akinek igen közeli viszonyban állhatott. E két utóbbi körülmény az örökösök feltalálásánál, esetleg jó szolgálatot tehet. Ruzicska azonnal bejelentette ezt az esetet az előjáróságnál, amely jegyzőkönyvet vett fel, de az értékpapirokat, amelyeknek szelvényeit legutóljára 1868-ban váltották be, tovább is Ruzicska birtokában hagyta.

— Az utolsó rózsabimbó. Királynép abaujtornamegyei községben páratlan tragikus eset történt. Popovics J. ottani lakos Otília nevű leánya völégényével a kertben sétált. Séta közben a fiatal menyasszony egy bimbót akart az egyik rózsáról völégénye számára leszakítani. Midőn azonban hozzányúlt, a levelek közül egy vipera hirtelen a karjára dobta magát s körültekerözve rajta a leány balkezét megmarta. Borzasztó sikoltással ajáltan rogyott össze a leány, mire völégénye odafutva, le-tepte róla a kigyót. Azonnal orvosért küldtek, de már késő volt, az ifjú menyasszony, kinek 14 nap múlva lett volna esküvője, a vipera-mars következtében meghalt.

— A játék örüljei. Mint az örvény, mely a halálba rántja a szerencsétleneket, kik forgatagába kerültek, ugy szaporítja a halottak számát Montekarló. Alig mulik el hét, hogy ne éreazne az örök tavasz országából hír a

játék örüljeiről, a kik mindenüket felteszik a rulet-re, és az egész életüket is. Assal mennék oda a könyvelő emberek, hogy ott megsebesorossák vagyonukat, a ha a szerencse ellenük fordul, gyávnán dobják el maguktól az életet, melyet szorgalmas munka révén becsülni nem tanultak meg soha. Egy fiatal pár a legutóbbi áldozata Montekarlónak. Nizzában a népokban egy fiatal házaspár által lakott szoba ajtaját törték be a szálloda szolgái, miután egész napon át életjelet nem adtak magukról. A viruló szép fiatal asszony felöltözötték feküdt az ágyban, a férj pedig, ki feleségét és önmagát agyonlötte, a tetten térdelt mellette. Az asztalon egy papirdarab, melyen tudatják, hogy összes vagyonukat el-vesztették Montekarlóban s nem akarnak nyomorban élni, azért meghallnak. Mikor fogja Európa megszabadítani az emberiséget ettől az erkölcsorontó játéklarangtól, mely a játék örüljei közül annyi áldozatot szed évente?

— Egy híres zsidó. Adler Sándor a híres mohácsi gépkereskedő, a ki a büntetés elől Amerikába menekült, a napokban váratlanul hazakerült. Feleségét kereste fel mindenekelőtt Budapesten, a ki azonban elutasította. Adler akkor egy zsidó hősöz méltó pózba vágta magát és azt az ajánlatot tette, hogy haljanak meg a gyermekekkel együtt mindannyian. A zsidó asszony azonban semmi hajlandóságot nem érzett arra, hogy nagy nevű férjével együtt egye meg az utat a pokolba. Adler akkor végkielégítésképp 15 frtot kért az asszonytól, a mit az meg is adott örülve, hogy ilyen olcsón rázhajta le magáról a kellemetlen férjét. Adler két napig mulatott Budapesten, aztán jelentkezett a vizsgálóbírónál. Adler ellen tizenegy füljelentés alapján csalás, okirat-hamisítás és sikasztás miatt van vizsgálat folyamában.

— Anyagyilkos. Megrendítő szerencsétlenség történt a napokban Kaál hevesmegyei községben. Kapus Elek, ottani birtokos felesége, míg férje a mezőn volt elfoglalva, lefeküdt a pamlagra, mert rosszul érezte magát és ott el-aludt. Hat éves kis fiacskája a szobában játszadozott, nagyon felkölötte a kíváncsiságát édes atyjának a falon függő pisztolya. Felmászott egy székre és leakasztotta a fegyvert. A gyermek addig forgatta a pisztolyt, míg az elsült s a golyó a pamlagon fekvő anyjának fejébe furdódott. A szerencsétlen asszony szörnyet halt. A lövés zajára a cselédek besiettek a szobába, de asszonyuk már halott volt. A kis fiu, a ki aligha tudta mit követett el, ott sirdogált a földön ülve.

— A hazaáruló. Nemrégiben bejárta az egész sajtót az a hír, hogy Dreyfus kapitány a francia hazaáruló megszökött. Most midőn ezt a hírt megcofolják szomorú sorsáról hoznak adatokat a francia lapok. A hajdani kapitánynak a Cayenne mellett levő Ördögsgizeget jelölték ki kényszerlakó-helyül. Ez a sziget a legkisebb és a legmeredekebb a három Üdvösség sziget közt és inkább sziklatömeg, mint sziget. A mult évig leprabetegek tartózkodtak ott, a kik apró szalmás viskókban tengették életüket. Midőn a szigetet Dreyfus számára jelölték ki, a házakat elégették és két nagyobb faházat építettek, melyek egyikében a hét főből álló őrség lakik két deporált szolgálva, a másikban pedig a volt kapitány. Tizennyolcz hónapja él már itt és ide-jével szabadon rendelkezik. Utjában persze mindig egy őr kíséri, a ki azonban sohasem beszélhet vele. Hálószerájára előtt is mindig ő áll. A kapitányon erőt vett a buskomorság. Leveleiben folyton hangoztatja ártatlanságát és időnkint a francia köztársaság elnökéhez is folyamodik, de erre sohasem kap választ. Egészsége is megrendült. Alakja, mint azt egy utász leírja, megtört és erősen megöszült szakáll övezi megszárgult arcát. — Ez a haza-árulóknak sorsa.

— Vinczellér-iskolai tanfolyam. A ménesi vinczellér-iskolai tanfolyam folyó évi december hó 1-én nyílik meg. Bövebb felvilágosítást ad az iskola igazgatósága Ménésen.

— Asszonyuralom. Smith-Countyban, Kansas államban van egy város, amelynek

nincs párja az egész világon. A Gaylor nevű kis amerikai város kormányzata teljesen a nők kezében van. Polgármester Haskall asszony, politikai hitvallásra demokrata, kit már kétszer választottak meg nagy többséggel erre az állásra. Városi tollnok Headley asszony, ki már 17 éves korában a „Gaylord Herald” szerkesztője volt. Most husz éves a kisasszony és másodszer választották meg tollnoknak. Rendőr-bíró a 45 éves Foote Mary asszony, ahinek az ellenjelöltje tulajdon férje volt. Az asszony nagy többséggel győzött férje fölött, amit ez nyugodtan tűrt, mert a hivatal így is csak megmaradt a familiában. Nőkből áll ezenfelül az egész képviselőtestület, mely a város ügyeit mintaszerűleg igazgatja.

— Mennyi jég van Svájcban Rengeteg sok magas hegycsucs van Svájcban, melyet jégtömegek borítanak. Országunknak mintegy negyedét, írja a „Luz. Tglbl.” glecserek fedik és ezek vastagságát átlag 50 méternyire számítva, a svájci glecserek jégtömege legalább is 50 billió métermázsára tehető. Ha ezt a jeget elszállítani akarták, egy olyan tehervonatra volna szükség, mely 1250-szer övezné körül a földet és nincs annyi ember a világon, mely a vonat fékezésére elegendő volna. Még a föld és hold közötti távolság sem volna elegendő, hogy ezt a képzeletbeli vonatot egy vonalban fölállítani lehessen. A nap kerüllete azonban éppen elég volna, hogy a vonat körülövezhesse. Ez aztán elég érthetővé teszi, hogy miért daganak meg nyáron olyan nagyon a svájci patakok és folyóvizek.

— Koldus királyság. Egy japáni lap érdekes dolgokat ír egy koldus királyságról, mely Shinnavó tartomány egyik erdőségében van. Negyven év óta flln a királyság és vagy 300 tagja van, köztük sok asszony és gyerek. Élén „király” áll, egy 60 éves koldus, aki teljes önkényuralom gyakorol a többi fölött, de azért civíllisztát nem huz, mert ő maga is jár koldulni. Nyáron a szabad ég alatt alusznak a koldusok, télen pedig odukat csinálnak magoknak — olajos papírból. Reggel, amikor fölébrednek, mindenüket ládába csomagolják, ugy, hogy pár pillanat alatt nyoma sincs a községnek. Aztán fölcsúzzák maguk között a közeli községeket, elmennek koldulni és este visszaérkeznek főzni, beszélgetni, énekelni s aludni. Nyomukat oly ügyesen tudják eltüntetni, hogy még a szomszéd községek sem tudnak semmit a létezésük felől. Bár a nagyobb részük tolvaj és kártvas volt egykor, azért a községek biztonságát nem veszélyeztetik. Ha új tag jelentkezik, az kötelez az életrajzát a királlyal közölni, aki korlátlanul dönt az elfogadás vagy elutasítás fölött. Van meleg fürdőjük is. Gödröt ásna a földbe, ennek széleit olajos papírral takarják. Aztán vizet öntenek a gödröbe, a vízbe pedig forró követ dobnak. Így aztán kész a meleg fürdő. Szóval a japán koldusok bizonyos fokig uraknak is nevezhetők.

— Főzőiskolák Londonban. Londonban 140 főzőiskolát állítottak fel eddig, hel iskolás leányok tanulják a főzés tudományát. Annyuktól a londoni leányok ugyanis nem tanulhatnak főzni, mert ezek maguk sem értenek hozzá. Ezenkívül mosásra és kézimunkára is oktatják a leendő gazdasszonyokat. — Mindez pedig új dolog Angliában. Londonban 30000 leányt képeztek ki így eddig a házi teendőkhöz, a város költségén. Egy londoni lap ezekről a háztartási tantulmányokról cikkezve megjegyzi, hogy egy szegény munkás neijére mégis csak fontos érteni a ház körüli teendőkhöz.

— Új marha szállások. Fejér-Zichy-falva község vasuti állomásánál a földmívelésügyi miniszter marha-szállás építését engedélyezte.

— Egyházi szerek, száslók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytár-gyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik Szüts és társa, a bibornokérségi és Magyar-ország hercezeprimásának udvari szállítói. — Budapesten, IV., Kossuth Lajos-utca.

Fejérmegye története.

A Károly János székesfejvári kanonok által írt s a vármegye közönsége által kiadott Fejérmegye története című nagy történelmi munka első kötetéről a fővárosi sajtó is megemlékezik.

Az „Alkotmány“ mai száma a következőket írja:

„Azon számos megyei és városi monográfia sorában, a melyek a millennium alkalmából és emlékre megjelentek, kiváló helyet foglal el Fejérmegyének három kötetre tervezett története a melynek első kötete most hagyta el a sajtót. Hiszen hazánk történetét és ennek keretében a vármegyét tekintve, Fejérmegyét joggal megilleti az a rang, a melyet napjainkban Pestmegye visel. Hosszu évszázadokon át Fejérmegye volt az ország első megyéje. Az volt különösen első királyaink idejében, de a későbbi századok története is élénken tanuskodik ezen megye vezérezerepéről. Történetünknek nagyfontosságú mozzanatai játszódtak le hosszú láncolatban e megye területén, olyan eseményeké, a melyek mélyreható befolyással voltak az egész ország sorsára, kulturájára és ezért még akkor is méltó feltűnést keltett volna Károly János műve, ha nem a millennium alkalmából lát napvilágot.

Károly János már évek óta kutatja Fejérmegye történetét. A munka nem volt könnyű, mert a megyére vonatkozó anyag, okiratok és egyéb történelmi emlékek meglehetősen gyérén akadtak, leggyérebben magában a megyében. Fejérmegye különösen a török hódoltság korában annyit szenvedett, hogy történelmi emlékeinek legnagyobb része, különösen az iratok, elpusztultak vagy elkallódtak, úgy, hogy nagy fáradságba került összegyűjteni a megmaradtakat nyilvános és magánlevéltárakban, valamint régi munkákban és okirattárakban. Károly János hangyaszigorral gyűjtötte össze ezen anyagot és olyan művé dolgozta fel, a melyet a monográfiák mintaképének nevezhetni.

Azután részletesen ismerteti a történelem egyes fejezeit, majd a részletes ismertetést a következőképp fejezi be:

„Az egész mű legszebb része kétségtelenül az, a mely több fejezetben a katolicizmusnak Magyarországra és különösen Fejérmegyére gyakorolt hatását rajzolja. A szerző itt a szó legnemesebb értelmében vett történetbölcselőnek mutatja be magát és megkapó logikával kimutatja, hogy Magyarország katolicizmus nélkül soha sem lett volna azaz, a mi. Majd megdöbbentő képét nyújtja a szerző azon üldöztetésnek, a melynek a katolikusok a XVI. és XVII. században Fejérmegyében voltak kitéve. Olyanok voltak akkor az állapotok a megyében, hogy 30 protestánsra 1 katolikus jutott. 1712-ben például az egész megye területén csak 3 katolikus pap volt: Módróti, Erden és Ercsiben. De 1753. és 54-ben csak 20 plébánia volt legfeljebb 10,000 hívővel.

A következő fejezet adja a székesfejvári püspökség és káptalan alapítását és a katolicizmusnak ezzel járó fellendülését a megyében. Steiner Filöp dr., a jelenlegi püspök, a 13-ik a székesfejvári püspökök sorában. A püspökséget 1777-ben Mária Terézia alapította. A 11., 12. és 13-ik fejezetek a gör. kel. és protestáns viszonyokat vizsgálják, a 13-ik fejezet pedig a megye földmívelési-, ipar- és kereskedelmi emlékeit tárgyalja. Itt konstatálnunk kell Károly művének általános jellemzéseül, hogy nagyon emeli a mű becsét az, hogy nem szorítkozik a történelmi munkák hagyományos korlátaihoz, nem a harcok és békekötések krónikája, hanem teljes tükre a kulturális élet fejlődési menetének. A vallási, tudományos és beható részletességgel különösen a gazdasági történet van tárgyalva, úgy hogy e könyvet a magyar általános történetírás, mint igen becses forrásművet fogja felhasználni.

Károly János kanonok által írt Fejérmegye történetéről a „Hazánk“ és a „Nem-

zeti Ujság“ is hoz róla elismerő kritikát. A „Nemzeti Ujság“ a következőket írja:

„Nagybecsű monográfia hagyta el a napokban a sajtót, Fejérmegyének történetét írta meg Károly János székesfejvári kanonok és művének első kötetét most bocsátotta közre. Károly János könyve, mint e kötetből kitűnik, előkelő helyet foglal el ezen törvényhatósági monográfiák között, a melyek a millennium alkalmából jelennek meg. A legnagyobb buzgósággal és a hivatott tudós hangyaszigoralmával buvárkodta át a vármegyei és a főbb városi levéltárakat, nagy fáradsággal hordván össze az adatokat, a mi különös nehézségekbe ütközött, mert archivum az ilyen rendszeres munka követelményeinek képest nem volt megfelelőleg rendezve és a tulajdonképeni történetírói munkálkodás előtt még beható archivális munkát kellett végeznie. Természetes, hogy a munka magában foglalja a más segédforrásokban rejlő történelmi anyagot is, úgy, hogy nemcsak kimerítő és pontos történet azoknak az eseményeknek, a melyeken sok század előtt Fejérmegye keresztül ment, hanem egyes részeiben megkapóan kidolgozott korszakokat is tartalmaz. Egyebekben nagyon emeli Károly művének becsét az, hogy nem szorítkozik a történelmi munkák hagyományos korlátaihoz, nem harcok és békekötések krónikája, hanem teljes tükre a kulturális élet fejlődési menetének. A vallási, tudományos és beható részletességgel különösen a gazdasági történet van tárgyalva, úgy, hogy e könyvet a magyar általános történetírás, mint igen becses művet fogja felhasználni. A mit például a czéhek történetéről közöl, az egyaránt új és érdekes világlátásban mutatja be a nagyfontosságú gazdasági testületek szerepét a lezajlott századokban. Károly János élvezetes formában is tudja előadni az anyagot, a mely talán más tudós kezében száraz adathalmazzá sorvadt volna és mindenképpen megérdemli a vármegyének köszönetét, a mely iránt való tiszteletből vállalkozott a fáradságos, de hazafias műre. A munka, a melyet a vármegye adott ki, igen szép kiállításban, képekkel is illusztrálva, megérdemli, hogy minél nagyobb elterjedést nyerjen.“

A „Hazánk“ szintén a legnagyobb elismeréssel adózik a rendkívül becses történelmi munkának, mely nem csak a vármegye közönségének, de történelmi munkákat kedvelő egész magyar olvasó közönség előtt igen kedvelt, érdekes és tanulmányos olvasmányt fog képezni.

Itt megemlítjük, hogy Károly János teljes műve 4 kötet lesz, mely kötetenként 2 forintjával megrendelhető Fejérmegye alispáni hivatalánál.

A megszökött rab.

A megyeház börtönének állapota már neveltségessé lesz, mint a híres pestvidéki törvényszék börtöne. Egy hónapja, hogy megszökött a székesfejvári ügyészség börtönéből két rab és szombaton szeptember hó 5-én a 19 éves Német Károly a lopás miatt félévvel elítélt rab tett kirándulást az operette-börtönből. Erdekes, hogy a most megszökött rab öccse, a legközelebb kísérletező szökevénynek Német Gusztávnak.

Csak 46 napja volt még hátra büntetéséből Német Károlynak még is oly csábító volt az alkalom, hogy nem tudott annak ellent állni.

A szökést úgy vitte véghez, hogy szombaton délben, mikor a megyeház börtönének udvaráról egy kocsival a gyéknényt szállították a déli vasút számára Német felhaszálva az alkalmas pillanatot, a falhoz támasztott szőnyegporolásra szánt álványt a megyeház gazdasági udvarába ugrott át s ott a meszes gödörmellett fekvő létrát a falhoz támasztva, felkuszott a 4 méter magas falra s kiugrott a megyeház-közbe.

A rab sapkáját s kabátját nem hozta magával, csak nadrág és ing volt rajta s úgy szaladt ki a megyeház-közön a Vörösmarty-tér

felé. Azonban szökését észrevette a megyeház kapujában álló kapus s lármát csapott, de hiába, mert az utána szaladó 5 fogházor nem tudta elfogni.

Német a Vörösmarty-téren keresztül a csatornaparton lezaladt a végórhidig s aztán a sósó felé tartott a réteken s a vasuti töltésen keresztül. Az örök egy darabig nyomában voltak, de midőn a sósótól a Halesz erdő felé mekült, nyoma veszett. A további keresés hasztalan volt, mert már nem akadtak nyomára.

Már azt hitték, hogy végkép elmenekült, de esőtörtőkön, szept. 10-én még is elfogta Hamabalgó János rezdőr a gáz-utczában s bekísérte a rendőrségre.

Szedl Lajos rendőrkapitány azután átkísértette az ügyészséghez, hol Ujházy Sándor kir. ügyész vette vallatás alá.

Az ügyész kérdéseire elmondta a rab, hol és merre járt.

A szökés napján estig a város körül csavargott s ezalatt egy gyermekét a kalapját elvette erőszakkal. Az éjet pedig egy szalmakazal tövében töltötte.

Másnap reggel a csatkaí bucsusokhoz csatlakozott s elment Csatkára s állítólag meg is gyönt, a mit gyónóczédulával igazol. A bucsusokkal azután ismét hazajött még pedig kocsiival, mert egy ember szívességből felvette kocsijára.

Azt állítja, hogy ő jelentkezni akart itt, de nagyon félt a rabörök gorombaságától.

A csatkaí bucsusokkal tényleg elment, ezt sok bucsussal tudja igazolni, s csak az volt egyedül ok szökésére, hogy a bucsun részt vegyen, mert egy régebben tett fogadása az, hogy minden esztendőben elmegy erre a bucsura.

Dicsékedve említette, hogy mikor leugrott a falról lába kifuzamodott s mégse tudták elfogni a fogházörök.

Ebből mindenki láthatja, hogy a megyeház börtöne, csak „kedélyes fogház“ akár a „Böréger“ operettheli fogház, melyben a rabok csak addig maradnak, a meddig ők akarnak.

Beismerte ezt maga Ujházy ügyész is, ki a tegnap tartott megyei közigazgatási bizottsági ülésen az alispán kérdésére azt felelte, hogy a megyeház börtönéből csak az nem szökik meg, a ki nem akar.

Reméljük azonban, hogy Ujházy Sándor ügyésznek a kir. főügyészhez küldött, a rab-szökésének jelentésében benlevő azon kérelme, hogy végre valahára segítsen ezen sanynaru börtönállapotokon — meghallgatásra fog találni.

Közgazdaság.

— Elhalasztott marhavásár. Dunadonnyban minden év szeptember hó 15-én tartani szokott marhavásár ez évben az alispán rendeletére elhalasztatott.

— A budapesti nagy marhavásár a kereskedelmi miniszter rendeletére, kivételesen, nem szeptember hó 17-dikén, hanem 16-án lesz megtartva.

— Sertésvész a megyében. Adony községben — mint levelezőnk értesít — a sertésvész kiütött; Bicske községben és Csordakut pusztán pedig megszűnt.

* A petroleumárak felemelése. Megirtuk volt, hogy az „osztrák-magyar“ petroleum-kartell „dolgozik“, azaz tárgyalásokat folytat az árak felemelése iránt. S e tárgyalások előrelátható eredménye már is bekövetkezett: a kartell kimondotta, hogy a petroleum-árak métermázsánként 50 krajczárral drágíttassanak. A gyárak levélig fogják erről értesíteni vásárlóikat s e levelekben „fentartják maguknak“ azt a jogot, hogy az árak felemelését tovább folytassák. — Meghízható hírek szerint a gyárak, tartva attól, hogy a folytonos áremelések a petroleum-nagykereskedőket tiltakozásra fogják bírni, legújabbban egyezségekre léptek nagyobb vá-

